

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики
Чернівецький відділ Українського географічного товариства

ГЕОГРАФІЯ, КАРТОГРАФІЯ, ГЕОГРАФІЧНА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

Міжнародна науково-практична конференція
студентів, аспірантів та молодих вчених
присвячена 90-річчю з дня народження
професора Ярослава ЖУПАНСЬКОГО

(м. Чернівці, 16-18 травня 2024 р.)

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2024

УДК: 91+528.9+[37.016:91](477)(08)
Г 353

Редакційна колегія: д.г.н., проф. В.О.Джаман, д.г.н., проф. Ю.С. Ющенко, д.г.н., доц. М.Д. Заячук, д.г.н., проф. І.І. Костащук, к.г.н., доц. Н.В. Заблотовська, к.геогр.н., доц. М.Д. Пасічник, к.геогр.н., доц. В.І. Костащук.

Адреса редакційної колегії: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, географічний факультет, вул. М. Коцюбинського, 2, корп. 4, ауд.36, м. Чернівці, 58002, тел. (0372) 58-48-47, e-mail: geoukrchnu20@ukr.net

Г 353 Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Чернівці, 16-18 травня 2024 р.) – Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. – 288 с.

У збірнику представлено матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», які присвячені дослідженню актуальних питань сучасної географічної науки та картографії, особливостей викладання географічних дисциплін у ВНЗ та ЗНЗ.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

УДК: 91+528.9+[37.016:91](477)(08)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2024

ЗМІСТ

Василь ДЖАМАН, Мирослав ЗАЯЧУК, Петро СУХИЙ ЯРОСЛАВ ЖУПАНСЬКИЙ: ВІХИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	8
Анатолій КУШНІР, Олександр ЛЕЙБЕРЮК, Володимир ШВАЙКО ВІДОБРАЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПАЛЕОГРУНТОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ГОЛОЦЕНУ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ВЕБ-ОРІЄНТОВАНОГО ГІС-ЗАСТОСУНКУ	23
Олександр ЛЕЙБЕРЮК, Анатолій КУШНІР, Андрій МАРУШИНЕЦЬ, Володимир ШВАЙКО, Владислав МОЛОДИКА АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА СІЛЬСЬКУ МІСЦЕВІСТЬ КИЇВСЬКОГО ПРИДНІПРОВ'Я	28
Вадим КОРІНЕНКО ІМПУЛЬСИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ: У ПОШУКУ НОВИХ ЦЕНТРІВ	34
Олексій ЗАХАРОВ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 103 НАУКИ ПРО ЗЕМЛЮ: МІЖ СТАНДАРТОМ, АВТОНОМІЄЮ ТА ПЕРСПЕКТИВОЮ	37
Юрій БІЛОУС СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ	41
Ярослав ДЖАМАН, Юрій ДЖАМАН ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ В УКРАЇНІ: ГЕОГРАФІЯ, ОБСЯГИ, ПРОБЛЕМИ	45
Віталій БЕЗУГЛИЙ, Денис КАРМАНОВ РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ В 11 КЛАСАХ ЗЗСО	50
Глона-Марія ВЕРБІВСЬКА, Євген ТИХАНОВИЧ ОЦІНКА ЗЕМЛІ : ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ	57
Уляна КОСТЮК КАРСТ ТА ФАЦІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ГІПСОВОЇ ТОВЩІ МІОЦЕНУ НА ТЕРИТОРІЇ ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА «КАДУБІВСЬКА СТІНКА»	65
Назарій КОЛОСІВСЬКИЙ ТРАНСПОРТНА ДОСТУПНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	69
Василь ЮЩЕНКО ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ БАЗ ГІДРОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	73

Сергій КУДРІНСЬКИЙ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ МЕРЕЖІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	76
Андрій КІЛАРУ КОМПЛЕКСНИЙ ГЕОПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ПАРКУ «ЖОВТНЕВИЙ»	79
Антон МЕЛЬНИК, Оксана ФІЛПЧУК ПЕРСПЕКТИВИ, ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ТЕРИТОРІЇ НПІ “ХОТИНСЬКИЙ” ВИКОРИСТОВУЮЧИ ГІС	82
Дмитро БЛОКУЧМА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДИСПРОПОРЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ВИЖНИЦЬКОГО РАЙОНУ	85
Вікторія БІЛОУС «ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ» ОЛЕКСАНДРА ЗУПАНА – ВИЗНАЧНИЙ ВНЕСОК У РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ.....	92
Олександр БУЗЕЙ СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ГІДРОМОРФОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РІЧКОВИХ ЛАНДШАФТІВ: МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ, ГІС ТА ІНТЕГРАЦІЯ ДАНИХ ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ.....	97
Максим ВАНЗЯК ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ МЕРЕЖІ ВЕРЕНЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	100
Валентин ВАСИЛЬЧАК ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ІНОЗЕМНОГО ТУРИЗМУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2000-2022 РОКАХ	103
Павло ВЕНЦІВ ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ У ВИМІРІ КОНЦЕПЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	109
Іван ВІСРУ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В МІСТІ БУХАРЕСТ.....	115
Олександр ПЛАТОНОВ МІСЦЕВА ГАСТРОНОМІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В ПІВДЕННІЙ БУКОВИНІ.....	119
Любомир ВОВК ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ ЯК ОСНОВА ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ МІСТ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	123
Петро ВОЙТКІВ, Іван ВОЛОШИН ВОДОГОСПОДАРСЬКЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ЗАБОЛОТЦІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЗОЛОЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	128

4. Turism și dezvoltare durabilă (Туризм і сталий розвиток), Видавництво університету, Крайова; Scherl, L.M., Edwards S., (2007).
5. Tourism and sustainable development, Journal of Sustainable Tourism, 8 (1), 1- 19; Stănculescu G., Moraru R., Diaconescu D., (2016).
6. Considerarea turismului gastronomic drept o componentă importantă a dezvoltării durabile, Revista Amfiteatru Economic (Гастрономічний туризм як важлива складова сталого розвитку, журнал «Економічний Амфітеатр»), том 18, листопад, Видавництво ASE, Бухарест.
7. <http://www.turismbucovina.ro/bucovina-istorie-geografie>
8. <http://mdrt.ro/turism/promovare-turistica>
9. <http://www.romanianmonasteries.org/ro/bucovina>
10. <http://www.bucovinatourism.ro>

ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ ЯК ОСНОВА ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ МІСТ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Любомир ВОВК
аспірант кафедри географії України і туризму
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
lvovk@gmail.com

Планування території міст включає в себе розробку стратегічних планів розвитку, що орієнтовані на досягнення економічного, соціального та сталого розвитку громад. Цей процес враховує географічні, культурні, економічні та інші особливості регіону, спираючись на потреби та перспективи мешканців та бізнесу. Основні напрямки включають розвиток житлової та комерційної інфраструктури, забезпечення доступу до освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг, розвиток транспортної системи, озеленення та екологічну безпеку, а також створення умов для підтримки малого та середнього бізнесу. Крім того, планування території враховує потенціал для розвитку туризму, культурного спадщини та інших сфер, які сприяють підвищенню привабливості міст для мешканців та туристів.

Територіальна нерівність у соціальному розвитку, що виявляється у різних умовах життя людей у різних районах країни, породжує широкий спектр проблем у політичній, духовній та

економічній сферах. Серед цих різниць можна відзначити умови праці та побуту, соціальні групи в різних регіонах, рівень соціального розвитку, включаючи освіту та професійні навички, політичні партії та громадські рухи, електоральні уподобання та інші аспекти. Ці відмінності складні за своєю природою, вони мають різноманітні характеристики та особливості.

Планування розвитку місцевостей пов'язане з розробкою стратегічних планів економічного, соціального та сталого розвитку міст. Це включає плани просторового розвитку, такі як генеральний план, план зонування та детальний план території міських населених пунктів. Генеральний план є основним документом містобудівної стратегії, який визначає ключові аспекти планування та забудови території населеного пункту. Принципи розробки генеральних планів визначаються відповідними нормативами.

Зазвичай план розподіляє місто на різні функціональні зони, такі як житлові, комерційні, промислові, рекреаційні тощо. Кількість і типи зон можуть визначатися через аналіз потреб міста, розвиток інфраструктури, економічну активність та інші фактори.

У генеральному плані міських населених пунктів Тернопільської області враховується зв'язок з рекреаційними зонами, перспективи просторового розвитку околиць та «зона будівельного впливу», яка визначається радіальною відстанню від межі міста та часом доїзду до центру міста громадським транспортом (там, де він функціонує на постійній основі). Ці зони визначаються з урахуванням економічного та соціокультурного впливу міста на навколишню територію.

У містах Тернопільської області спостерігаються подібні тенденції у плануванні території, з урахуванням чисельності населення та промислової спрямованості. Також помітна зміна у підході до зонування міст, де відмовляються від жорсткого функціонального розподілу на користь створення багатофункціональних територій.

Зонінг, що ґрунтується на встановленні правил використання та забудови земельних ділянок, залишається важливим інструментом управління міськими земельними ресурсами. Він спрямований на забезпечення систематичного розвитку міста, а також насичення його функціональними можливостями.

Очевидно, зона «впливу міста» залежить від його значимості, фізичних розмірів та економічного, політичного та культурного впливу. З ростом відстані від центру міста рівень його впливу на навколишню

територію поступово зменшується, формуючи кілька зон. Чим більше місто, тим більше цих зон. У Тернополі їх кількість становить сім, у інших містах області – три. Геометрично ці зони нагадують «зірку», а їх межі вирізняються якнайдалі простягнутими «променями» від міст вздовж транспортних магістралей. Для обласного центру ця зона визначається транспортною доступністю: час доїзду громадським транспортом від приміської зони до центру міста не повинен перевищувати 60 хвилин, або відстань не повинна перевищувати 30 км. Для малих міст ця зона зазвичай становить 5-15 км, для середніх – близько 30 км.

Для міст Тернопільської області типовою рисою є наявність містообслуговуючої та містозабезпечуючої категорій.

Містообслуговуюча категорія відповідає за забезпечення потреб населення та задоволення його соціально-культурних потреб. Це охоплює мережу побутових послуг, яка включає в себе дитячі, шкільні та культурно-освітні заклади, заклади охорони здоров'я, спортивні та фізкультурні споруди, а також підприємства торгівлі, харчування та побутового обслуговування.

Категорія містозабезпечення пов'язана із функціонуванням та розвитком інфраструктури міста, виробництвом різноманітних послуг та обробкою інформації. Це включає в себе підприємства комунального господарства, спеціалізовані організації та установи з різними напрямками діяльності. Категорія містозабезпечення охоплює підприємства та установи комунального господарства, місцевого промислового значення, ремонтно-будівельні підприємства, які виконують замовлення міста, а також громадські, господарські та спеціалізовані установи та організації, їх діяльність спрямована на задоволення потреб міста.

У обласному центрі та в істотних містах, таких як Бережани, Кременець і Чортків, спостерігається тенденція до регулювання використання міського простору. Ця тенденція супроводжується відмовою від жорсткого функціонального зонування та чіткого визначення меж міста. Замість цього вони переходять до створення багатофункціональних територій, на яких можна реалізувати всі основні функції, що притаманні сучасному місту. Одним з ключових інструментів раціонального управління використанням міських земельних ресурсів є зонування.

Зонування – це метод організації землекористування, що ґрунтується на встановленні правил, умов, норм і стандартів для

використання та забудови земельних ділянок. Правила зонування є своєрідним законодавчим механізмом, який можна застосовувати до конкретних ділянок і будівельних проєктів для узгодження їх з цілеспрямованим розвитком міста.

Прикладом такого зонування може бути публічно доступний документ щодо міста Тернополя (рис. 1). Його діюча редакція була прийнята в грудні 2021 року. Зонування було проведено з метою отримання пропозиції щодо подальшої стратегії планування і забудови території міста Тернополя; визначення принципів і напрямів планувальної організації та функціонального призначення території; отримання пропозицій щодо удосконалення системи обслуговування населення, вуличної та транспортної мережі, інженерного обладнання; врахування інтересів фізичних та юридичних осіб, затвердження міських цільових програм та приведення містобудівної документації до сучасної нормативно-законодавчої бази.

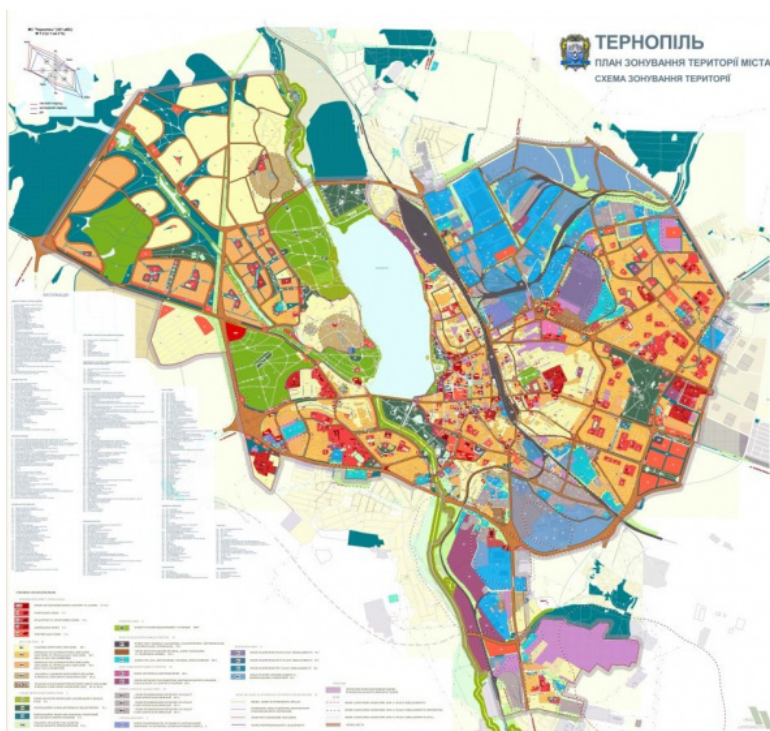

Рис. 1. Зонування міста Тернополя [4]

Для створення сприятливого середовища для проживання в містах Тернопільської області важливо модернізувати систему просторової організації. Один із шляхів реалізації цього процесу – застосування зонування. Практичність його впровадження має значення для інвесторів, а також для аналізу поточного характеру використання та забудови земель у функціональних зонах. Це дозволяє оцінити можливості кожної зони, встановити умови та обмеження для різних видів використання земельних ділянок та об'єктів нерухомості, а також остаточно визначити кордони функціональних зон.

Список використаних джерел:

1. Безлюбченко О. С. Планування міст і транспорт : навч. посібник / О.С. Безлюбченко, С. М. Гордієнко, О. В. Завальний; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 271 с.
2. Джула Д.І. значення генеральних планів для планування території міських поселень (на прикладі Подільських областей). Магістерські студії географічного факультету ТНПУ ім. В. Гнатюка: збірник наукових праць. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. Вип. 1 (6). С. 74-78.
3. Кузишин А.В., Поплавська І.В., Задворний С.І., Пушкар Б.Т., Горошко А.А. Особливості просторової диференціації територіальних громад: приклад Тернопільської області. Слобожанський науковий вісник. Серія: Природничі науки. 2024. Випуск 1, С. 97-104.
4. Кузишин А.В. Суспільно-географічна характеристика просторової розосередженості територіальних громад Тернопільської області. Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства. Тернопіль: СМП «Тайп». № 7 (випуск 7), 2023. С. 10-15.
5. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. ДБН 360-92**. Режим доступу – <https://ips.ligazakon.net/document/FIN35002>
6. Олійник Я. Б. Територіальна ідентичність населення Подільського регіону : монографія / Я.Б. Олійник, О.М. Гнатюк. К. : ВПЦ «Київський університет», 2017. 223 с.
7. План зонування міста Тернополя. Режим доступу – <https://ternopilcity.gov.ua/generalniy-plan/20072.html>